ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ УКРНОІВІ
30.10.2026 № 342/2026

МІНЕКОНОМІКИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ОРГАН ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

ДЕРЖАВНА ОРГАНІЗАЦІЯ
«УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОФІС
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ІННОВАЦІЙ»

(УКРНОІВІ)

АПЕЛЯЦІЙНА ПАЛАТА

вул. Дмитра Годзенка, 1, м. Київ, 01601, тел.: +380 44 209-27-06, +380 67 501-05-95
e-mail: office@nipo.gov.ua, https://www.nipo.gov.ua , кодзгідноз ЄДРПОУ: 44673629

Р І Ш Е Н Н Я

30 липня 2026 року

Колегія Апеляційної палати УКРНОІВІ, затверджена розпорядженням заступника голови Апеляційної палати Горбик Ю. А. від 11.07.2026 № Р-АП/105-25, у складі головуючого Поліщук Н. В. та членів колегії Ваганової В. С., Ткачук Т. В., за участю секретаря засідання Бурмістрової Н. Г., розглянула заперечення Товариства з обмеженою відповідальністю «Рік-Фарм» проти рішення Національного органу інтелектуальної власності (далі – НОІВ) від 05.11.2021 про відмову в державній реєстрації торговельної марки «Фенібут» за заявкою № m 2018 24569.

Апелянт (представник апелянта) – відсутній.

Представник УКРНОІВІ – відсутній.

Апелянта (представника апелянта) про прийняття заперечення до розгляду було повідомлено листом Апеляційної палати УКРНОІВІ вих. від 22.08.2024 № 6430/3201-01-2024; про розгляд заперечення в засіданні – листами Апеляційної палати УКРНОІВІ вих. від 05.09.2024 № 6716/3201-01-24; від 27.09.2024 № 7336/3201-01-2024; від 01.10.2025 № 9280/3201-01-2025; від 04.06.2026 № 5283/3201-01-2026.

Заперечення апелянта – Товариства з обмеженою відповідальністю «Рік-Фарм» (далі – ТОВ «Рік-Фарм»), подано на підставі абзацу першого пункту 1 статті 15 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг»

(далі – Закон), згідно з яким заявник має право оскаржити рішення за заявкою у судовому порядку або до Апеляційної палати протягом двох місяців від дати одержання рішення НОІВ чи копій матеріалів, затребуваних відповідно до пункту 3 статті 10 Закону.

Апелянт не погоджується з рішенням НОІВ від 05.11.2021 про відмову в державній реєстрації торговельної марки «Фенібут» за заявкою № m 2018 24569, прийнятим на підставі висновку експертизи про те, що заявлене словесне позначення:

не має розрізняльної здатності та не набуло такої внаслідок його використання заявником;

є загальновживаним для товарів 05 класу Міжнародної класифікації товарів і послуг для реєстрації знаків (далі – МКТП), як позначення товарів певного виду;

є таким що може ввести в оману щодо товарів 05 класу МКТП іншого виду;

для частини товарів 05 класу МКТП, що входять до узагальнюючих понять «фармацевтичні та ветеринарні препарати», зазначених у наведеному в матеріалах заявки переліку, є схожим настільки, що його можна сплутати зі словесною торговельною маркою «ФЕНІБУТ НЕКСТФАРМ», раніше зареєстрованим в Україні на ім’я фірми Біосайнс Лтд, Велика Британія (заявка № m 2016 19160 від 01.09.2016, свідоцтво № 242057 від 25.05.2018), щодо споріднених товарів.

Апелянтом у запереченні було скорочено та уточнено заявлений перелік товарів 05 класу МКТП до таких: «фармацевтичні препарати, а саме: психостимулюючі та ноотропні засоби».

На підтвердження доводів про відомість торговельної марки «ФЕНІБУТ» серед доречного кола споживачів лікарських засобів заявник надав висновок за результатами опитування, проведеного ТОВ «ГЛОБАЛ ЕКСПЕРТ ЮА» від 28.12.2020 методом інтернет-опитування та інтерв’ю у містах України, зокрема у Києві, Харкові, Дніпрі, Львові, Одесі, Запоріжжі.

У опитуванні взяли участь 1 552 респонденти, серед яких були фахівці медичної галузі (51 %) та споживачі продукції (49 %).

Результати досліджень свідчать, що 76 % респондентів, яким була відома торговельна марка «ФЕНІБУТ» як позначення, яким маркуються психостимулюючі та ноотропні фармацевтичні засоби, були обізнані про особу-власника торговельної марки «ФЕНІБУТ» та визначили таким власником саме апелянта. Водночас всі опитувані були обізнані про існування такого товару вже станом на 01 січня 2016 року.

Лікарський засіб «ФЕНІБУТ» імпортувався апелянтом в Україну з 2012 року на підставі зовнішньоекономічних договорів, укладених з різними контрагентами, які на замовлення апелянта виробляли і постачали лікарський засіб «ФЕНІБУТ» в Україну.

Відповідно до довідки апелянта від 28.09.2020 обсяги імпорту лікарського засобу «ФЕНІБУТ» за 2012-2019 роки склали 916 736 упаковок на загальну суму 34 669 480,55 грн.

Апелянт був власником реєстраційного посвідчення № UA/14615/01/01 на лікарський препарат «ФЕНІБУТ» виробництва ЗАТ «Обнінская хіміко-фармацевтіческая компанія» з 2015 по 2020 рік; ця компанія неодноразово надавала листи підтримки на користь реєстрації торговельної марки «ФЕНІБУТ» на ім'я апелянта.

Апелянт звертає увагу, що новий власник реєстраційного посвідчення № UA/14615/01/01 – ТОВ «Рокет-Фарм», не заперечує проти реєстрації словесного позначення «ФЕНІБУТ» на ім'я апелянта.

Починаючи з 2012 року лікарський засіб, маркований позначенням «ФЕНІБУТ», розповсюджується на всій території України через підприємства оптової та роздрібної торгівлі (аптеки).

Відповідно до довідки апелянта від 28.09.2020 за період з 2012 по 2019 роки за договорами поставки апелянтом було реалізовано через підприємства оптової та роздрібної торгівлі (аптеки) України 754 121 упаковку лікарського засобу «ФЕНІБУТ» на загальну суму 103 646 390 грн.

Апелянт звертає увагу на те, що відповідно до звіту Антимонопольного комітету України за період із 2014 року по перше півріччя 2016 року серед контрагентів апелянта є компанії, які протягом різного часу були визнані найбільшими в Україні оптовими дистриб'юторами або займали передові позиції за загальним обсягом роздрібного товарообігу лікарських засобів на відповідних регіональних ринках. Серед них, зокрема, ТОВ «БаДМ», ТОВ «ВЕНТА ЛТД», СП «ОПТИМА-ФАРМ, ЛТД», ПрАТ «Альба Україна», КП «Ліки України», ТОВ «Система аптек «Крок», ТОВ «Аптека Гаєвського», КП «Луганська обласна «Фармація».

Відповідно до наданої апелянтом інформації за період з 2012 по 2020 рік обсяги продажу лікарського засобу апелянта, маркованого позначенням «ФЕНІБУТ», аптечними закладами кінцевому споживачеві склали 804 512 упаковок на загальну суму 110 218 093 грн.

Лікарський засіб «ФЕНІБУТ» також пропонується до продажу аптечними закладами через мережу «Інтернет», що підтверджується відповідними роздруківками з вебсайтів аптечних мереж.

Оскільки лікарський засіб «ФЕНІБУТ» був внесений до переліку лікарських засобів, заборонених до рекламування, рекламування цього препарату не здійснювалось.

Протягом 2013-2019 років апелянтом докладались істотні зусилля для підвищення рівня обізнаності споживачів щодо лікарського засобу апелянта, маркованого позначенням «ФЕНІБУТ». Це підтверджується значними витратами апелянта на маркетингові і мерчандайзингові послуги суб'єктів фармацевтичного ринку.

Відповідно до довідки апелянта від 23.09.2020 за період з 2013 по 2019 рік ним було витрачено на маркетингові та мерчандайзингові послуги 12 127 812,60 грн.

Апелянт є власником п’яти торговельних марок зі словом «Фенібут» для товарів 05 класу МКТП, а саме: «ФЕНІБУТ ІФ ПРО ФЕНІБУТ ИФ ПРО» за свідоцтвом України № 175974 від 25.09.2013; «ФЕНІБУТ ІФ Б6 ФЕНІБУТ ИФ Б6» за свідоцтвом України № 175975 від 25.09.2013; «ФЕНІБУТ ІФ ФЕНІБУТ ИФ» за свідоцтвом України № 175977 від 25.09.2013; «ФЕНІБУТ ІФ АКТИВ ФЕНІБУТ ИФ АКТИВ» за свідоцтвом України № 175976 від 25.09.2013; «ФЕНІБУТ-ФАРМАКОН» за свідоцтвом України № 280881 від 10.08.2020.

Апелянт наголошує, що всі зазначені торговельні марки утворюють серію знаків зі словом «ФЕНІБУТ», а більшість із них подано та зареєстровано раніше, ніж протиставлену торговельну марку «ФЕНІБУТ НЕКСТФАРМ».

З огляду на зазначене, апелянт вважає, що заявлене позначення не є загальновживаним, набуло розрізняльної здатності відносно особи апелянта, не є оманливим щодо скороченого та уточненого ним переліку товарів, а також не є схожим настільки, що його можна сплутати чи асоціювати з протиставленою торговельною маркою.

На користь реєстрації заявленого позначення апелянтом надано документи та USB-флешнакопичувач, що містить скановані копії письмових доказів, а саме:

витяг з Спеціальної інформаційної системи УКРНОІВІ (СІС) щодо свідоцтв України №№ 175974, 175975, 175976, 175977, 280881, власниками яких є апелянт;

висновок за результатами опитування про добру відомість в Україні торговельної марки «ФЕНІБУТ» від 28.12.2020;

лист ТОВ «РОКЕТ-ФАРМ» від 06.04.2021 на підтримку реєстрації торговельної марки «ФЕНІБУТ»;

звіт Антимонопольного комітету України за результатами дослідження фармацевтичних ринків (за період 2014-перше півріччя 2016 року):

витяг з СІС УКРНОІВІ щодо патенту України № 42486 на промисловий зразок «Упаковка для фармацевтичного засобу «Фенібут»;

рішення судів щодо дострокового припинення дії свідоцтва України № 146369 на торговельну марку «Фенібут ФС» та витяг з СІС УКРНОІВІ з інформацією щодо припинення дії зазначеного свідоцтва;

документи щодо передачі права власності на торговельні марки за свідоцтвами №№ 175974, 175975, 175976, 175977 від ЗАТ «Обнінская хіміко-фармацевтіческая компанія» до апелянта;

реєстраційне посвідчення № UA/14615/01/01 від 25.08.2015 (дія до 20.08.2020) на лікарський засіб «Фенібут»;

довідка (з перекладом) ЗАТ «Обнінская хіміко-фармацевтіческая компанія» від 23.09.2020 щодо лікарського препарату «Фенібут»; РФ;

наказ МОЗ України № 537 від 20.08.2015 про затвердження переліку зареєстрованих лікарських засобів, зокрема, лікарського засобу «Фенібут»;

договір на виготовлення та поставку поліграфічної продукції № 12/13 від 08.01.2013, дизайн-макет упаковки, маркованої позначенням «Фенібут»; РФ;

фото аптечних мереж з різних міст України, де пропонуються для продажу товари апелянта, марковані позначенням «Фенібут», та фото товару на полицях аптечної мережі;

довідка ТОВ «Рік-Фарм» від 28.09.2020 щодо обсягів імпорту лікарського засобу «Фенібут» за 2012-2019 роки;

митні декларації та специфікації до договорів поставки лікарського засобу «Фенібут»;

довідка ТОВ «Рік-Фарм» від 28.09.2020 щодо обсягів реалізації лікарського засобу «Фенібут» через мережу оптових дистриб'юторів за 2012-2019 роки;

договори поставки лікарського засобу «Фенібут», укладені апелянтом з контрагентами за 2012-2013 роки та видаткові накладні до них (вибірково) за 2012-2018 роки;

довідка ТОВ «Рік-Фарм» від 28.09.2020 щодо обсягів реалізації лікарського засобу «Фенібут» через аптечну мережу за 2012-2020 роки;

роздруківки вебсайтів аптечних мереж, де пропонується для продажу лікарський засіб «Фенібут»;

довідки лікарів-невропатологів щодо терапевтичного ефекту лікарського засобу «Фенібут»;

довідка ТОВ «Рік-Фарм» від 23.09.2020 щодо витрат на просування лікарського засобу «Фенібут» за 2013-2019 роки;

договори про надання маркетингових послуг з просування лікарського засобу «Фенібут», укладені апелянтом з контрагентами за 2012, 2015, 2017-2019 роки.

На підставі зазначеного апелянт просить скасувати рішення НОІВ від 05.11.2021 про відмову в державній реєстрації торговельної марки «Фенібут» за заявкою № m 2018 24569 та зареєструвати заявлене позначення відносно скороченого та уточненого переліку товарів 05 класу МКТП, а саме: «фармацевтичні препарати, а саме: психостимулюючі та ноотропні засоби».

В обґрунтування своєї позиції представник УКРНОІВІ зазначив, що експертиза заявленого позначення проводилась відповідно до пункту 1 статті 5, пунктів 1-5 статті 6 Закону з урахуванням положень пункту 4.3 Правил.

Під час проведення кваліфікаційної експертизи патентними повіреними Мошинською Н. М. та Оцалюк В. М. були подані мотивовані заперечення від 22.04.2019 та 19.06.2020 відповідно, проти заявки № m 2018 24569, де зазначалось про невідповідність наведеного в ній позначення умовам надання правової охорони, що визначені пунктами 2, 3 статті 6 Закону.

За результатами кваліфікаційної експертизи, проведеної з урахуванням зазначених мотивованих заперечень та відповідей на них заявника від 21.06.2019 (№ 19/ЗМ/Вх№125104), від 29.09.2020 (№ 20/ЗМ/Вх№153432), а також відповіді заявника від 16.07.2021 на повідомлення про можливу відмову у реєстрації заявленого позначення від 07.12.2020 № 136129/ЗМ/20, експерт дійшов висновку, що заявлене словесне позначення:

1) не має розрізняльної здатності та не набуло такої внаслідок його використання заявником;

2) є загальновживаним для товарів 05 класу МКТП, як позначення товарів певного виду:

Фенібут – це лікарський засіб, що широко застосовується в неврологічній практиці. Його достатньо часто призначають своїм пацієнтам неврологи, проте ще частіше – лікарі загальної практики – сімейної медицини. Фенібут (β-феніл-γ-аміномасляна кислота) є агоністом гамма-аміномасляної кислоти підтипу b (ГАМКb), котрий виявляє як анксіолітичну, так і ноотропну активність. Фенібут доступний з 1960-х років і продається без рецепта для лікування депресії, тривожних станів, посттравматичних стресових розладів у багатьох країнах;

3) є таким, що може ввести в оману щодо товарів 05 класу МКТП іншого виду;

4) для частини товарів 05 класу МКТП, що входять до узагальнюючих понять «фармацевтичні та ветеринарні препарати» зазначених у наведеному в матеріалах заявки переліку, є схожим настільки, що його можна сплутати:

з словесним знаком «ФЕНІБУТ НЕКСТФАРМ», раніше зареєстрованим в Україні на ім’я фірми Біосайнс Лтд, Велика Британія (заявка № m 2016 19160 від 01.09.2016, свідоцтво № 242057 від 25.05.2018), щодо споріднених товарів.

Зважаючи на викладене, експертом підготовлено висновок про невідповідність позначення умовам надання правової охорони, на підставі якого 05.11.2021 НОІВ прийнято рішення про відмову в державній реєстрації торговельної марки «Фенібут» за заявкою № m 2018 24569.

Пунктом 1 глави 3 розділу ІІ Регламенту Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності, затвердженого наказом Міністерства економіки України від 23.11.2023 № 17768 (далі – Регламент), визначено, що розгляд заперечення по суті передбачає встановлення наявності або відсутності підстав для скасування рішення НОІВ щодо заявки, за якою подано заперечення, у межах мотивів, викладених у запереченні чи під час його розгляду, та на підставі зібраних у справі за запереченням матеріалів.

Відповідно до пунктів 11 і 12 глави 3 розділу ІІ Регламенту колегія Апеляційної палати, з метою повного та всебічного з’ясування обставин справи, дослідила наведені апелянтом обґрунтування та перевірила їх доказами, що містяться у запереченні (від 17.01.2022 № Вх-1833/2022), копіях матеріалів заявки № m 2018 24569, і встановила таке.

Заявлене позначення Фенібут за заявкою № m 2018 24569 від 19.10.2018 є словесним, яке виконано стандартним шрифтом друкованими літерами української абетки, в якому перша літера заголовна.

Позначення подано на реєстрацію відносно товарів 05 класу МКТП.

Апелянтом у запереченні було уточнено та скорочено заявлений перелік товарів 05 класу МКТП до таких: «фармацевтичні препарати, а саме: психостимулюючі та ноотропні засоби».

Отже, розгляд заперечення по суті здійснювався колегією Апеляційної палати у межах мотивів, викладених у запереченні, з урахуванням уточненого та скороченого переліку товарів.

Колегія Апеляційної палати перевірила відповідність заявленого позначення «Фенібут» умовам надання правової охорони щодо наявності підстав для відмови, встановлених пунктами 2, 3 статті 6 Закону[1], з урахуванням пункту 4.3 Правил[2], та зазначає таке.

Відповідно до пункту 2 статті 6 Закону не можуть одержати правову охорону позначення, які, зокрема:

звичайно не мають розрізняльної здатності та не набули такої внаслідок їх використання;

складаються лише з позначень, що є загальновживаними як позначення товарів і послуг певного виду;

є оманливими або такими, що можуть ввести в оману щодо товару, послуги або особи, яка виробляє товар або надає послуги.

Відповідно до пункту 4.3.1.4 Правил до позначень, що не мають розрізняльної здатності, відносяться позначення, які складаються лише з однієї літери, цифри, лінії, простої геометричної фігури, що не мають характерного графічного виконання; реалістичні зображення товарів, якщо вони заявляються на реєстрацію як знак для позначення цих товарів; тривимірні об’єкти, форма яких обумовлена виключно функціональним призначенням, якщо такий об’єкт заявляється як знак; загальновживані скорочення; позначення, які тривалий час використовувались в Україні кількома виробниками як знаки для товарів, що мають спільну якість або інші характеристики, і втратили розрізняльну здатність як індивідуальні знаки відносно таких товарів.

Згідно з пунктом 4.3.1.5 Правил до позначень, що є загальновживаними для товарів (послуг) певного виду, належать позначення, які використовуються для

---

[1] Відповідність позначень умовам надання правової охорони за заявками, поданими до набрання чинності Закону України № 815-IX від 21.07.2020 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення охорони і захисту прав на торговельні марки і промислові зразки та боротьби з патентними зловживаннями», визначається колегією Апеляційної палати згідно із законодавством, що діяло на дату подання заявки.

[2] Під час встановлення наявності або відсутності підстав для скасування рішення НОІВ щодо заявки, поданої до набрання чинності наказом Міністерства економіки України від 06.08.2024 № 19889 «Про затвердження Правил складання, подання заявки на торговельну марку, заявки на міжнародну реєстрацію торговельної марки та проведення експертизи заявки на торговельну марку, міжнародної реєстрації торговельної марки з поширенням на Україну», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 19.08.2024 за № 1263/42608, колегією Апеляційної палати застосовуються положення наказу Держпатенту України від 28.07.1995 № 116 «Про затвердження Правил складання і подання заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг», із відповідними змінами, що був чинним на дату прийняття рішення за заявкою.

певних товарів (послуг) і які, внаслідок їх тривалого використання для одного й того самого товару (послуги) або товару (послуги) такого ж виду різними виробниками, стали видовими або родовими поняттями.

У такому випадку видове або родове поняття товару (послуги) стає невід'ємною назвою товару і/або послуги. Внаслідок цього як видове поняття товару воно може вільно проставлятися на товарах, у документації, що супроводжує товар, використовуватися під час рекламування товару, воно включається у словники, енциклопедії, довідники, використовується у періодичних виданнях, у радіо- і телевізійних передачах тощо.

Зазначені позначення вважаються такими, що втратили розрізняльну здатність відносно товарів і послуг певного виду.

Для встановлення правильності застосування підстав для відмови у наданні правової охорони торговельній марці за заявкою № m 2018 24569, колегія Апеляційної палати звернулася до інформаційно-довідкових джерел, а також перевірила відомості і посилання, якими обґрунтовується висновок експертизи, та з'ясувала таке.

За визначенням Великого тлумачного словника сучасної української мови «Фенібут – -у, ч. Лікарський препарат, що його застосовують при невротичних і психопатичних станах»[3].

За визначенням Великого російського-українсько-латинського тлумачного словника назв лікарських засобів (за редакцією професора Чекмана І. С., Київ, «Здоров'я», 2004) «Фенібут («Phenibutum») – ноотропний судинорозширювальний, антиаритмічний»...

У російсько-українському словнику медичної фармакології (Київ, Наукова думка, 1996) зазначено інформацію про лікарський препарат «Фенибут».

У Державному реєстрі лікарських засобів України (офіційне видання, Київ 1996 за ред. Н. І. Шарикіної) зазначено інформацію про лікарський препарат «Фенібут»: «таблеткі по 0,25 гр. № 10, № 20, № 50/ Олайнський ХФЗ, Латвія».

У довіднику з медикаментозного забезпечення «Мединдекс» (за редакцією В. М. Коваленка – К. МОРІОН, 2000. – 360 с.) наведено інформацію щодо лікарського препарату «Фенібут»: Phenibutum/ Олайнський ХФЗ, Латвія/табл. 0,25 г. № 10, № 20, № 50).

В підручниках для студентів медичних факультетів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації «Фармокологія» (за редакцією члена-кореспондента НАН та НАМН України професора Чекмана І. С., Вінниця, Нова книга, 2011) та для студентів медичних факультетів (Чекман І. С., Горчакова Н. О., Казак Н. І. та інші за редакцією професора Чекмана І. С. Вид. 4-те. – Вінниця: Нова Книга, 2017.-784 арк.) зазначено інформацію про лікарський препарат «Фенібут»: «…ноотропні засоби – похідні ГАМК (натрію засоби – натрію оксибутират, фенібут)».

---

[3] Великий тлумачний словник сучасної української мови (В.Т.Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007)

В українському альманаху (том 13, № 4 (додаток), 2010) зазначено інформацію про лікарський препарат «Фенібут»: «лікування ПЕП не призначалось хворим 1-групи, у яких напади виникали виключно в ААС. В таких випадках рекомендуються вітаміни групи В, гліцисед, курсовий прийом фенібуту (неофену), який має транквілізуючий та противосудомний ефект...»

Відповідно до довідника «Компендіум – лікарські препарати» у інструкції із застосування лікарського препарату «Фенібут» зазначено таке: «склад *діюча речовина:* фенібут (γ-аміно-β-фенілмасляної кислоти гідрохлорид); 1 таблетка містить фенібуту (γ-аміно-β-фенілмасляної кислоти гідрохлориду) в перерахуванні на 100 % речовину 250 мг. Фармакотерапевтична група: Інші психостимулятори та ноотропні засоби»[4].

Фенібут – це похідне γ-аміномасляної кислоти (ГАМК) та фенілетиламіну.[5]

Фенібут – це лікарський препарат, створений понад 60 років тому для купірування тривожних розладів і невротичних станів. Діюча речовина медикаменту є ноотропом, який пригнічує надмірну активність ЦНС… Фенібут – рецептурний препарат, який в Україні прописують під час лікування[6].

У Формулярному довіднику із використання лікарських засобів у неврології, затвердженому наказом МОЗ України № 11 від 14.01.2009, прямо зазначено: «Фенібут (Phenibut)» віднесено до фармакотерапевтичної групи N06B – психостимулювальні та ноотропні засоби. Документ описує фармакологічну дію, показання, дозування та форми випуску препарату[7].

Також слід зазначити, що Всесвітня організація охорони здоров'я (далі – ВООЗ) офіційно внесла фенібут до міжнародної системи класифікації лікарських засобів (Анатомо-терапевтично-хімічна класифікація – АТХ), де назву Phenibut офіційно визначено як універсальне міжнародне непатентоване найменування діючої речовини (INN/МНН) та присвоєно їй унікальний код N06BX22 (спочатку речовині тимчасово надали суміжний код N06BX19, який згодом оптимізували до сучасного N06BX22)[8].

Хімічні властивості молекули, її фармакологічна група та структурні ідентифікатори детально описані в картці речовини D10509 у Кіотській енциклопедії генів і геномів (KEGG DRUG)[9].

У державних реєстрах ліків України, Латвії та інших європейських країн, де препарат дозволений, у графі МНН (Міжнародна непатентована назва) завжди офіційно вказується саме Фенібут/Phenibut[10]. В реєстраційному посвідченні будь-якого аналога (наприклад, Нообут ІС, Біфрен) у графі МНН чітко прописано: Фенібут (Phenibut)[11].

---

[4] https://compendium.com.ua/dec/265497/
[5] https://compendium.com.ua/uk/news/fenibut-pitannya-ta-vidpovidi/
[6] https://med-zahid.com.ua/ua/blog-ua/chim-nebezpechna-fenibut-zalezhnist/
[7] https://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=8631&utm_source=chatgpt.com
[8] https://iris.who.int/server/api/core/bitstreams/05a508c8-fc46-412a-bf84-b90b7d8dfd01/content
[9] https://www.kegg.jp/entry/D10509
[10] http://www.drlz.com.ua/ibp/ddsite.nsf/all/shlist?opendocument&titlem=Phenibut
[11] https://interchem.ua/en/product/noobut-Ic/

На одній з найбільших у світі вебплатформ для пошуку рецензованих наукових статей, медичних журналів та книг ScienceDirect (основні напрямки: медицина, фармакологія, біологія, хімія, інженерія), де публікуються найвідоміші міжнародні медичні видання, можна знайти сотні фундаментальних досліджень про фенібут (за запитом Phenibut), де описано: молекулярні механізми дії речовини на ГАМК-рецептори; токсикологічні звіти щодо передозувань та синдрому відміни на Заході; порівняльні клінічні дослідження анксіолітичного ефекту тощо. Зокрема, в розміщеному на платформі Європейському журналі фармакології (том 583, випуск № 1, від 31.03.2008, сторінки: 128-134) наводиться стаття під назвою «Порівняльна фармакологічна активність оптичних ізомерів фенібуту»[12].

Фенібут використовувався в психіатрії та неврології для лікування тривоги, безсоння, посттравматичного стресу та вестибулярних розладів. Більшість клінічних даних походить з радянської та російської медичної літератури, що охоплює період з 1960-х по 1990-ті роки.

Фундаментальні медичні огляди про Фенібут знаходяться у відкритому доступі в міжнародних наукових базах даних, таких як PubMed, PMC, ResearchGate. На одному з найавторитетніших і найбільших у світі безкоштовних цифрових архівів наукової літератури з біомедицини та наук про життя pmc.ncbi.nlm.nih.gov (PubMed Central/PMC) можна знайти статтю-огляд про фенібут: «Phenibut (β-Phenyl-GABA): A Tranquilizer and Nootropic Drug» (Фенібут (бета-феніл-ГАМК): транквілізатор і ноотропний препарат) (І. Лапін, 2001)[13].

У Звіті Всесвітньої організація охорони здоров'я (Critical Review Report: PHENIBUT)[14] у розділі історії та медичного використання зазначено, що препарат Фенібут був розроблений у СРСР, і більшість первинних клінічних даних базуються на медичній літературі країн Східної Європи та колишнього Радянського Союзу.

Всесвітня організація охорони здоров'я, членом якої є Україна, у своїх резолюціях (зокрема, WHA46.19) та Керівних принципах щодо МНН[15] чітко вказує на неприпустимість реєстрації МНН або похідних від них офіційних лінгвістичних основ як торговельних марок. Дотримання цієї вимоги є обов'язковим для забезпечення публічного порядку та безпеки охорони здоров'я, з метою уникнення змішування (плутанини) серед медичних працівників та пацієнтів щодо реального складу лікарського засобу.

Враховуючи стратегічний курс України на набуття повноправного членства в Європейському Союзі та зобов'язання щодо гармонізації законодавства у сфері інтелектуальної власності відповідно до Угоди про асоціацію, правозастосовна практика України має враховувати стандарти ЄС. Відповідно до усталеної

---

[12] https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S001429990800068X
[13] https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC6494145/
[14] chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://cdn.who.int/media/docs/default-source/essential-medicines/unedited--advance-copy-44th-ecdd-critical-review-report_phenibut.pdf?sfvrsn=a2859d7_3%26download=true
[15] https://www.who.int/publications/m/item/guidance-on-the-use-of-inns

практики Відомства з інтелектуальної власності ЄС (EUIPO Guidelines, Section 2.13 «INN codes»)[16] та Регламенту (ЄС) 2017/1001[17], у Європейському Союзі діє абсолютна заборона на приватизацію МНН чи їхніх похідних хімічних назв шляхом реєстрації як торговельних марок.

Оскільки Міжнародна непатентована назва (МНН/INN) за своєю правовою природою є універсальним генеричним найменуванням чинної речовини лікарського засобу, вона є такою, що не має розрізняльної здатності.

Заявлене апелянтом позначення «ФЕНІБУТ» для скороченого та уточненого переліку товарів 05 класу МКТП «фармацевтичні препарати, а саме: психостимулюючі та ноотропні засоби» має характер родового (загальновживаного) найменування фармацевтичної речовини та використовується у медичній, фармацевтичній і нормативній сферах для позначення відповідного виду речовини/лікарського засобу багато років. Його зміст є зрозумілим та усталеним для відповідного кола споживачів і фахівців, а його використання різними виробниками виключає можливість сприйняття цього позначення як такого, що вказує виключно на одного виробника.

За результатами пошуку інформації щодо наявності лікарського препарату «Фенібут» в аптеках України наявні такі відомості:

Фенібут таблетки по 250 мг № 20 (10х2), НКС-ФАРМ, ТОВ від 145,00 грн у 704 аптеках;

Фенібут таблетки по 250 мг № 20 (10х2), Астрафарм, ТОВ від 189,80 грн у 896 аптеках;

Фенібут таблетки по 250 мг № 20 (10х2) Юніфарма, ТОВ (Тернофарм) від 180,00 грн у 271 аптеці;

Фенібут 250 капсули тв. по 250 мг № 20 (10х2), Здоров'я, Корпорація ФК, ТОВ, від 188,00 грн у 18 аптеках;

Фенібут таблетки по 250 мг № 20 (10х2), ФарКоС ФФ, ТОВ від 171,00 грн у 198 аптеках.

Відповідно до статті 492 Цивільного кодексу України торговельною маркою може бути будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень, які придатні для вирізнення товарів (послуг), що виробляються (надаються) однією особою, від товарів (послуг), що виробляються (надаються) іншими особами.

Статтею 1 Закону встановлено, що торговельна марка – це позначення, за яким товари і послуги одних осіб відрізняються від товарів і послуг інших осіб.

Отже, основною та визначальною функцією торговельної марки як об'єкта інтелектуальної власності є здатність вирізняти (розрізняти) товари і послуги одних осіб з-поміж аналогічних товарів і послуг інших осіб, тобто торговельна марка повинна мати розрізняльну здатність.

Заявлене апелянтом позначення «ФЕНІБУТ» не здатне виконувати основну функцію торговельної марки – вирізняти товари одного виробника від

[16] https://guidelines.euipo.europa.eu/1778682/1705300/trade-mark-guidelines/2-13-inn-codes)
[17] https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2017/1001/oj/eng

однорідних товарів інших виробників. Воно є загальновживаним як позначення товарів певного виду – «фармацевтичні препарати, а саме: психостимулюючі та ноотропні засоби» в розумінні пункту 4.3.1.5 Правил, має усталене загальне значення у відповідній сфері, з огляду на що не має розрізняльної здатності щодо відповідних фармацевтичних товарів.

Колегія Апеляційної палати зазначає, що встановлення належності заявленого позначення до Міжнародної непатентованої назви не розглядається як самостійна підстава для відмови в наданні правової охорони, а враховується в сукупності з іншими встановленими обставинами як додатковий аргумент на підтвердження загальновживаності позначення та відсутності в нього розрізняльної здатності.

Отже, колегія Апеляційної палати дійшла висновку, що заявлене позначення «ФЕНІБУТ» не відповідає умовам правової охорони, а саме є загальновживаним, не має розрізняльної здатності, повністю відтворює Міжнародну непатентовану назву (МНН / INN) «Фенібут». Реєстрація такого позначення як торговельної марки суперечить як національному законодавству України, так і імперативним міжнародним стандартам ВООЗ та практиці Європейського Союзу. Наведені обставини є абсолютною підставою для відмови в реєстрації такого позначення у якості торговельної марки.

Згідно з пунктом 4.3.1.9 Правил до позначень, що є оманливими або такими, що можуть ввести в оману щодо товару, послуги або особи, яка виробляє товар або надає послугу, відносяться позначення, які породжують у свідомості споживача асоціації, пов’язані з певною якістю, географічним походженням товарів або послуг або з певним виробником, які насправді не відповідають дійсності.

З огляду на скорочення та уточнення апелянтом у запереченні заявленого переліку товарів 05 класу МКТП до «фармацевтичні препарати, а саме: психостимулюючі та ноотропні засоби», доводи експертизи щодо невідповідності заявленого позначення умовам надання правової охорони з огляду на можливість введення споживача в оману стосовно виключених із переліку товарів не підлягають подальшому розгляду, оскільки такі товари більше не є предметом заявки.

Відповідно до пункту 3 статті 6 Закону не можуть бути зареєстровані як знаки позначення, які є тотожними або схожими настільки, що їх можна сплутати із знаками, раніше зареєстрованими чи заявленими на реєстрацію в Україні на ім’я іншої особи для таких самих або споріднених з ними товарів і послуг.

Враховуючи встановлену колегією Апеляційної палати невідповідність заявленого позначення умовам надання правової охорони за абсолютними підставами для відмови, передбаченими законодавством, оцінка доводів щодо наявності підстав для відмови, пов’язаних зі схожістю заявленого позначення з

раніше зареєстрованою торговельною маркою, не впливає на висновок за результатами розгляду заперечення.

З огляду на це колегія Апеляційної палати вважає недоцільним надавати окрему оцінку відповідним доводам щодо відсутності схожості позначень у зв'язку із створеною серією торговельних марок апелянта зі словом «ФЕНІБУТ», оскільки встановлені абсолютні підстави для відмови, а саме, що у позначення «ФЕНІБУТ» відсутня розрізняльна здатність, воно є загальновживаним та відтворює Міжнародну непатентовану назву (МНН / INN), є самостійним та достатнім для обґрунтування висновку про відсутність підстав для скасування оскаржуваного рішення експертизи.

Водночас колегія зазначає, що словесне позначення «ФЕНІБУТ» увійшло у загальний вжиток як позначення товарів певного виду, а саме фармацевтичних препаратів 05 класу МКТП, та утворилося як скорочення від хімічної назви діючої речовини.

В основу утвореної серії торговельних марок одного власника ставиться саме сильний елемент.

Словесний елемент «ФЕНІБУТ» є слабким (неохоронюваним) елементом у складі будь-якої торговельної марки. Жодна особа не може володіти ексклюзивними правами на це слово. А тому доводи апелянта, що його торговельні марки утворюють серію знаків зі словом «ФЕНІБУТ», більшість з яких подано та зареєстровано раніше, ніж протиставлену торговельну марку «ФЕНІБУТ НЕКСТФАРМ», не знайшли свого підтвердження.

Наявність на ринку чинної торговельної марки «ФЕНІБУТ НЕКСТФАРМ», а також інших подібних комерційних найменувань (зокрема, торговельних марок самого апелянта), об'єктивно розцінюється колегією Апеляційної палати як прямий і беззаперечний доказ тривалого, добросовісного та паралельного використання слова «фенібут» різними суб'єктами господарювання, зокрема на всій території України. Це додатково підтверджує висновок про те, що заявлене апелянтом позначення «ФЕНІБУТ» не має розрізняльної здатності, є загальновживаним як позначення певного виду товарів (міжнародна непатентована назва речовини).

Керуючись вимогами пункту 5 глави 7 розділу I Регламенту Апеляційної палати, колегія здійснила всебічну оцінку належності й допустимості кожного доказу окремо, а також їхньої достатності та взаємного зв'язку у сукупності. Водночас жодні докази не мали для колегії наперед установленої сили.

Усі надані апелянтом матеріали на підтвердження власних доводів були оцінені колегією за внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, повному та об'єктивному дослідженні.

Дослідивши матеріали справи в межах мотивів заперечення, колегія Апеляційної палати дійшла висновку про відсутність підстав для його задоволення.

За результатами розгляду заперечення, відповідно до Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», керуючись Регламентом Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності, затвердженим наказом Міністерства економіки України від 23.11.2023 № 17768, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 04.01.2024 за № 21/41366, колегія Апеляційної палати

в и р і ш и л а:

1. Відмовити Товариству з обмеженою відповідальністю «Рік-Фарм» у задоволенні заперечення повністю.
2. Рішення НОІВ від 05.11.2021 про відмову в державній реєстрації торговельної марки «Фенібут» за заявкою № m 2018 24569 залишити чинним.

Рішення Апеляційної палати набирає чинності з дати його затвердження наказом Державної організації «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій». Затверджене рішення може бути оскаржено в судовому порядку протягом двох місяців від дати його одержання.

Головуючий колегії Н. В. Поліщук
Члени колегії В. С. Ваганова
Т. В. Ткачук

44673629 - УКРНОІВІ
№Ріш-АП/126-26 від
23.10.2026
КЕП (Підписання проєкту):
Поліщук Н. В. 23.10.2026 15:55
3FAA9288358EC0030400
00002E573A006D36DB00

44673629 - УКРНОІВІ
№Ріш-АП/126-26 від
23.10.2026
КЕП (Підписання проєкту):
Ваганова В. С. 23.10.2026 14:13
3FAA9288358EC0030400
000032563A008730DB00

44673629 - УКРНОІВІ
№Ріш-АП/126-26 від
23.10.2026
КЕП (Підписання проєкту):
Ткачук Т. В. 23.10.2026 13:08
04AF212836405D990400
000012C3390002E6F400